

AZ ELSAJÁTÍTÁSI MOTIVÁCIÓ KÉRDŐÍV TANULÓI VÁLTOZATÁNAK MEGERŐSÍTŐ FAKTORANALÍZISE

Kis Noémi *, Józsa Krisztián **, Dombi Edina *

* SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

** SZTE Neveléstudományi Intézet

Kulcsszavak: Elsajátítási Motiváció Kérdőív; megerősítő faktoranalízis

Az elsajátítási motívumok a tanulási motívumrendszer alapvető összetevői, melyek egy készség, képesség elsajátítására, begyakorlására készítetnek. Meghatározó szerepük van a kognitív, szociális és pszichomotorikus fejlődésben. Az értelmi fejlődés szempontjából az elsajátítási motívációnak erősebb az előrejelző ereje, mint az intelligenciának, döntő szerepe van az iskolai tanulás sikerességében.

Az elsajátítási motiváció empirikus vizsgálata az 1970-es évekig nyúlik vissza. Ez idő óta több vizsgálati eszközt is kidolgoztak, ezek egy része megfigyelésre, laboratóriumi módszerekre, illetve kérdőívekre alapszik. A korábbi kutatások során a legtöbb adatot a *Morgan* és munkatársai által kidolgozott Dimensions of Mastery Questionnaire (DMQ) kérdőívekkel gyűjtötték, melyeknek létezik magyar nyelvű adaptációja is. A kérdőíveket különböző életkorú személyek vizsgálatára dolgozták ki, illetve pedagógusi, szülői és tanulói verziói is rendelkezésre állnak. Ezek tartalmukban teljesen azonosak; 45 db ötfokú Likert kijelentést tartalmaznak. Az eszközök öt elsajátítási motívumot vizsgálnak. Az elsajátítási öröm mint expresszív komponens mellett négy instrumentális összetevőt tartalmaznak: értelmi, motoros, kortársakra és felnőttekre vonatkozó szociális elsajátítási motívum.

A korábbi nemzetközi és hazai kutatások feltáró faktoranalízissel támasztották alá a kérdőívek struktúráját, ám megerősítő faktoranalízist eddig még nem végeztek. Kutatásunk célja annak ellenőrzése volt, hogy a megerősítő faktoranalízis milyen mértékben támasztja alá a tanulói kérdőív struktúráját. Azonosítani kívántuk azt a szerkezeti modellt, amely a leginkább illeszkedik az adatainkra, majd megvizsgáltuk ennek viszonyát az eredeti elméleti modellel. Összevetettük a megerősítő és a feltáró faktoranalízis eredményeit. Elemzéseinkhez az AMOS 22 programot alkalmaztuk. Korábbi nagymintás vizsgálatunk adatait használtuk fel, melyben 2., 4., 6., 8. és 10. évfolyamos tanulók vettek részt, összesen 8125 fő. A modellilleszkedés során a következő jószágmutatókat vettük figyelembe: RMSEA (root mean square error of approximation), CFI (comparative fit index), TLI (Tucker-Lewis index). A modellilleszkedést az alábbi feltételek esetén tekintettük megfelelőnek: $RMSEA \leq 0,06$, $CFI \geq 0,95$ és $TLI \geq 0,95$.

Eredményeink alapján az eredeti kérdőív esetében $RMSEA=0,04$, $CFI=0,87$ és $TLI=0,85$, tehát indokolt a modell módosítása. A legmegfelelőbb modell azonosításához a tételek töltéseit, a módosítási indexet (MI) és az SRC (Standardized Residual Covariance) értékeket vettük figyelembe, melyek alapján indokoltnak látjuk kiemelni a modellből a negatív tételeket, illetve megfontolandó további, a modell illeszkedését gyengítő állítások elhagyása, módosítása is. Vizsgálatunkban elsőként vállalkoztunk arra, hogy az Elsajátítási Motiváció Kérdőív faktorstruktúráját ellenőrizzük. Rámutattunk azokra az itemekre, amelyek elhagyása, módosítása javasolt. Eredményeinket figyelembe véve lehetőség van a mérőeszköz továbbfejlesztésére.

H3